C/2026/3939

1.9.2026

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu 10 päivänä heinäkuuta 2026,

Suomen talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

(C/2026/3939)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 ([1]) ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Asetuksessa (EU) 2024/1263 täsmennetään, että talouden ohjausjärjestelmän tavoitteena on edistää tervettä ja kestävää julkista taloutta, kestävää ja osallistavaa kasvua sekä resilienssiä uudistuksilla ja investoinneilla ja ehkäistä liialliset julkisen talouden alijäämät. Asetuksessa säädetään, että neuvosto ja komissio suorittavat talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä monenvälistä valvontaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä ’SEUT’, tavoitteiden ja vaatimusten mukaisesti. Eurooppalaiseen ohjausjaksoon sisältyy erityisesti maakohtaisten suositusten laatiminen ja niiden noudattamisen valvonta.

(2) Komissio antoi 25 päivänä marraskuuta 2025 lausunnon Suomen alustavasta talousarviosuunnitelmasta vuodeksi 2026. Komissio antoi samana päivänä asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella vuodeksi 2026 varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Suomi ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Lisäksi komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi, suosituksen neuvoston suositukseksi inhimillisestä pääomasta Euroopan unionissa ja ehdotuksen vuoden 2026 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen euroalueen talouspolitiikasta ([2]) 21 päivänä huhtikuuta 2026 ja yhteisen työllisyysraportin ja suosituksen inhimillisestä pääomasta 9 päivänä maaliskuuta 2026.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta (EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) EUVL C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

(3) Komissio julkaisi 29 päivänä tammikuuta 2025 kilpailukykykompassin. Kyseessä on strateginen kehys, jolla pyritään parantamaan unionin maailmanlaajuista kilpailukykyä seuraavien viiden vuoden aikana. Siinä määritetään kestävän talouskasvun kriittisiksi pilareiksi kolme välttämätöntä muutosta: innovointi, vähähiilistäminen ja kilpailukyky sekä turvallisuus. Kilpailukykykompassi on julkaisemisestaan lähtien ollut eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyvän työn johtonuora. Näin varmistetaan, että jäsenvaltioiden talouspolitiikka on EU:n strategisten tavoitteiden mukaista, ja luodaan talouden ohjaamiseen yhtenäinen toimintamalli, jolla edistetään kestävää kasvua, innovointia ja resilienssiä kaikkialla unionissa.

(4) Vuonna 2026 talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen elpymis- ja palautumistukivälineen ([3]) viimeisen vaiheen täytäntöönpanon myötä. Elpymis- ja palautumissuunnitelmat ovat koheesiopolitiikan rahoituksen ohella olleet olennaisen tärkeitä eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten politiikkatavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska on edellytetty, että suunnitelmilla vastataan tuloksellisesti kaikkiin viime ohjausjaksoilla annetuissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä ja että EU:n koheesiopolitiikan varoin rahoitetuissa ohjelmissa otetaan maakohtaiset suositukset huomioon. Elpymis- ja palautumistukivälineen elinkaaren lähestyessä loppuaan on edelleen olennaisen tärkeää vakiinnuttaa sen puitteissa tuetut ja toteutetut uudistukset ja investoinnit sekä hyödyntää jatkotoimien perustana niistä erityisesti sellaisia, jotka auttavat vastaamaan maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin.

(5) Komissio julkaisi 3 päivänä kesäkuuta 2026 Suomea koskevan vuoden 2026 maaraportin. Siinä arvioidaan Suomen edistymistä vuoden 2025 maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Suomi on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa määritetään kiireellisimmät haasteet, joita Suomella on edessään. Maaraportissa arvioidaan myös Suomen edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(6) Neuvosto antoi 20 päivänä tammikuuta 2026 SEUT 126 artiklan 7 kohdan nojalla suosituksen Suomen liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi ([4]). Neuvosto suositti seuraavia nettomenojen enimmäiskasvuprosentteja: 1,3 prosenttia vuonna 2026, 1,5 prosenttia vuonna 2027 ja 1,8 prosenttia vuonna 2028. Vastaavat kumulatiiviset enimmäiskasvuprosentit perusvuoteen 2024 verrattuna ovat 2,5 prosenttia vuonna 2026, 4,1 prosenttia vuonna 2027 ja 5,9 prosenttia vuonna 2028. Kyseisessä suosituksessa esitetty korjaava nettomenopolku korvaa vuodesta 2026 alkaen Suomen kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä 21 päivänä tammikuuta 2025 annetussa neuvoston suosituksessa vahvistetut nettomenojen enimmäiskasvuprosentit ([5]) ([6]). Siinä vuodeksi 2025 vahvistetut nettomenojen enimmäiskasvuprosentit, jotka olivat vuositasolla 1,6 prosenttia ja kumulatiivisesti 5,3 prosenttia perusvuoteen 2023 verrattuna, ovat kuitenkin edelleen merkityksellisiä arvioitaessa vaatimusten noudattamista vuoden 2025 loppuun saakka. Tuloksellisista toimista 3 päivänä kesäkuuta 2026 annetun komission arvioinnin ([7]) perusteella Suomen liiallista alijäämää koskeva menettely jätetään lepäämään.

([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä heinäkuuta 2025, neuvoston Suomelle asetuksen (EU) 2024/1263 nojalla asettamista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeamisen sallimisesta (kansallisen poikkeuslausekkeen aktivointi) (EUVL C, C/2025/3966, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3966/oj).

([5]) Neuvoston suositus, annettu 21 päivänä tammikuuta 2025, Suomen kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä (EUVL C, C/2025/656, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/656/oj).

([6]) Suomen keskipitkän aikavälin suunnitelman hyväksymisestä 21 päivänä tammikuuta 2025 annetun suosituksen 2 kohdan ja liitteen II (”Uudistusten ja investointien kokonaisuus, johon sopeutuskauden pidentäminen seitsemään vuoteen perustuu”) soveltaminen jatkuu.

([7]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan keskuspankille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja Euroopan investointipankille – Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso 2026 – Kevätpaketti (COM (2026) 200 final).

(7) Venäjän Ukrainaa vastaan käymä hyökkäyssota ja sen vaikutukset muodostavat Euroopan unionille eksistentiaalisen haasteen. Komissio on kehottanut jäsenvaltioita pyytämään koordinoidusti vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisen kansallisen poikkeuslausekkeen aktivoimista, jotta voidaan tukea unionin pyrkimyksiä lisätä puolustusmenoja nopeasti ja merkittävästi ([8]), ja Eurooppa-neuvosto pani 6 päivänä maaliskuuta 2025 tämän ehdotuksen tyytyväisenä merkille. Neuvosto antoi komission suosituksesta 8 päivänä heinäkuuta 2025 suosituksen, jossa Suomelle sallitaan suositetuista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeaminen ([9]), Suomen esitettyä asiaa koskevan pyynnön. Ajanjakso, jona kansallinen poikkeuslauseke on aktivoituna (2025–2028), antaa Suomelle mahdollisuuden priorisoida julkisia menoja uudelleen tai lisätä julkisen talouden tuloja niin, että pysyvästi suuremmat puolustusmenot eivät vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä.

(8) Suomi toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2026 vuotuisen edistymisraporttinsa ([10]), jossa kerrotaan, miten se on edistynyt nettomenojen suositettujen enimmäiskasvuprosenttien noudattamisessa, sopeutuskauden pidentämisen perustana olevan uudistus- ja investointikokonaisuuden toteuttamisessa ja sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamisessa, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaisten suositusten yhteydessä määritettyihin keskeisiin haasteisiin. Raportti liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn puitteissa toteutetuista toimista sisältyy vuotuiseen edistymisraporttiin.

(9) Vuonna 2025 reaalisen BKT:n kasvu oli 0,2 prosenttia ja YKHI-inflaatio 1,8 prosenttia. Komission kevään 2026 talousennusteessa reaalisen BKT:n ennakoidaan kasvavan 0,8 prosenttia vuonna 2026 ja 1,4 prosenttia vuonna 2027 ja YKHI-inflaation ennakoidaan olevan 2,4 prosenttia vuonna 2026 ja 1,9 prosenttia vuonna 2027.

(10) Eurostatin toimittamien tietojen ([11]) perusteella Suomen julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2024 oli 4,4 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui 3,4 prosenttiin vuonna 2025. Alijäämän supistuminen vuonna 2025 johtuu pääasiassa tuloja lisäävistä toimenpiteistä, kuten vuoden 2024 lopussa toteutetusta alv-kannan korotuksesta ja menojen kasvun maltillisuudesta. Komission kevään 2026 talousennusteen mukaan alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 4,5 prosenttia vuonna 2026 ja 4,6 prosenttia vuonna 2027. Vuoden 2026 osalta kasvu johtuu lähinnä julkisten investointien kasvusta, joka liittyy vuodesta 2025 osittain lykkääntyneisiin F-35-hävittäjien toimituksiin, ja suuremmista korkomaksuista.

(11) Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan viritys ([12]), johon sisältyvät sekä kansallisin että EU:n varoin rahoitetut menot, oli vuonna 2025 kiristävä (1,5 % suhteessa BKT:hen). Vuonna 2026 sen ennakoidaan olevan elvyttävä (0,7 % suhteessa BKT:hen) ja vuonna 2027 pitkälti neutraali.

(12) Eurostatin toimittamien tietojen ([13]) perusteella Suomen julkinen velka, joka vuoden 2024 lopussa oli 82,4 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi vuoden 2025 loppuun mennessä 88,5 prosenttiin. Velkasuhteen kasvu vuonna 2025 johtuu pääasiassa julkisen talouden sitkeästä alijäämästä ja suuresta positiivisesta virta-varanto-korjauserästä sekä nimellisen BKT:n vaatimattomasta kasvusta. Komission kevään 2026 talousennusteen mukaan velka suhteessa BKT:hen kasvaa ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella vuoden 2026 loppuun mennessä 91,2 prosenttiin ja vuoden 2027 loppuun mennessä edelleen 93,1 prosenttiin. Vuonna 2026 kasvu johtuu pääasiassa julkisen talouden alijäämän kasvusta, jota nimellisen BKT:n nopeampi kasvu kompensoi vain osittain, ja virta-varanto-korjauserällä on vähäinen merkitys.

([8]) Komission tiedonanto ”Puolustusmenot kasvuun vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa”, Bryssel, 19.3.2025, C(2025) 2000 final.
([9]) Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä heinäkuuta 2025, neuvoston Suomelle asetuksen (EU) 2024/1263 nojalla asettamista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeamisen sallimisesta (kansallisen poikkeuslausekkeen aktivointi) (EUVL C, C/2025/3966, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3966/oj).
([10]) Vuonna 2026 toimitetut vuotuiset edistymisraportit ovat saatavilla osoitteessa https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.
([11]) Eurostat, Euro Indicators, 22.4.2026.
([12]) Finanssipolitiikan virityksellä mitataan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti rahoitetuista että unionin talousarviosta rahoitetuista finanssipoliittisista toimenpiteistä talouteen aiheutuvaa sysäystä. Finanssipolitiikan viritystä mitataan seuraavien erotuksena: keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen muutos; perusmenoista vähennetään harkinnanvaraiset tulopuolen toimenpiteet, mutta niihin otetaan mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen ei-takaisinmaksettavalla tuella (avustuksilla) ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot.
([13]) Eurostat, Euro Indicators, 22.4.2026.

(13) Eurostatin tietojen ([14]) perusteella julkiset puolustusmenot olivat Suomessa vuonna 2025 yhteensä 1,7 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä merkitsee 0,5 prosenttiyksikön kasvua suhteessa BKT:hen viitevuoteen 2021 verrattuna. Vuonna 2026 niiden ennakoidaan komission kevään 2026 talousennusteen mukaan olevan 2,6 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä merkitsee 1,4 prosenttiyksikön kasvua suhteessa BKT:hen vuoteen 2021 verrattuna ([15]).

(14) Unioniin kohdistuu edelleen energian toimitushäiriöiden ja hintojen voimakkaan epävakauden riskejä, joita maailmanlaajuisiin öljy- ja kaasumarkkinoihin vaikuttavat geopoliittiset jännitteet pahentavat. Vuosien 2022–2023 energiakriisistä saadut kokemukset osoittivat, että laajoista ja kohdentamattomista toimenpiteistä aiheutuu julkiselle taloudelle suuria kustannuksia ja että ne ovat yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti tehottomia. Sodan puhjettua Lähi-idässä helmikuussa 2026 Suomi ei ole toteuttanut uusia finanssipoliittisia toimenpiteitä lieventääkseen korkeiden energian hintojen vaikutuksia kotitalouksiin ja yrityksiin ([16]).

(15) Komission laskelmien perusteella Suomen nettomenot supistuivat vuonna 2025 0,7 prosenttia ja kasvoivat vuosina 2024 ja 2025 kumulatiivisesti 2,6 prosenttia. Nettomenojen kasvu on vuonna 2025 neuvoston tammikuussa 2025 suosittamaa enimmäiskasvua pienempi. Kun tarkastellaan vuosia 2024 ja 2025 yhdessä, myös nettomenojen kumulatiivinen kasvu on suositettua enimmäiskasvua pienempi.

(16) Komission laskelmien perusteella Suomen nettomenojen ennakoidaan kasvavan 4,1 prosenttia vuonna 2026 ja kumulatiivisesti 3,3 prosenttia vuosina 2025 ja 2026. Ennakoitu nettomenojen kasvu vuonna 2026 on suurempi kuin neuvoston tammikuussa 2026 suosittama enimmäiskasvu; poikkeama on vuositasolla 1,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kun tarkastellaan vuosia 2025 ja 2026 yhdessä, ennakoitu nettomenojen kumulatiivinen kasvu on sekin suositettua enimmäiskasvua suurempi; poikkeama on kumulatiivisesti 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Ennakoitu poikkeama on kuitenkin tämänhetkisten puolustusmenoja koskevien kehitysarvioiden perusteella kansallisen poikkeuslausekkeen salliman jouston rajoissa.

(17) Suosituksessa Suomen keskipitkän aikavälin suunnitelman hyväksymisestä täsmennetään sopeutuskauden pidentämisen perustana oleva uudistusten ja investointien kokonaisuus sekä niiden toteuttamisaikataulu. Komissio katsoo Suomen vuotuisessa edistymisraportissaan toimittamien tietojen perusteella, että näiden uudistusten ja investointien keskeiset vaiheet, jotka oli määrä toteuttaa viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2026, vaikuttavat olevan pitkälti aikataulussa. Hyvinvointialueiden alijäämien korjaamisen osalta voidaan todeta, että vaikka menojen kasvu on maltillistunut, joillekin hyvinvointialueille on kertynyt niin suuret alijäämät, että niitä ei voida korjata vuoden 2026 loppuun mennessä vaarantamatta palvelujen tarjoamista. Sen vuoksi hallitus on tehnyt esityksen määräajan pidentämisestä vuoden 2029 loppuun niiden alueiden osalta, joilla on uskottavat suunnitelmat alijäämän korjaamiseksi. Komissio katsoo, että Suomi on kaiken kaikkiaan noudattanut sitoumuksiaan tyydyttävällä tavalla ([17]). Suomella on sitkeitä julkisen talouden kestävyyteen liittyviä haasteita. Vuonna 2025 julkisen talouden alijäämä kasvoi 3,4 prosenttiin ja julkinen velka 88,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

([14]) Eurostat, julkiset menot julkisyhteisöjen tehtäväluokituksen (COFOG) mukaan.

([15]) Naton puolustusmenojen määritelmä eroaa julkisen sektorin tehtäväluokituksen mukaisesta puolustusmenojen määritelmästä. Lisäksi voi esiintyä menojen, erityisesti puolustustarvikkeiden, kirjaamisajankohdasta aiheutuvia eroja, koska Nato-raportoinnissa ei noudateta kirjausajankohtaa koskevia kansantalouden tilinpidon sääntöjä.

([16]) Tilanne komission kevään 2026 talousennusteen koontipäivänä (4. toukokuuta 2026).

([17]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan keskuspankille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja Euroopan investointipankille – Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso 2026 – Kevätpaketti (COM (2026) 200 final).

Vaikka hallitus hyväksyi vuosina 2023 ja 2024 mittavia vakauttamistoimenpiteitä ja vuoden 2026 talousarvioon sisältyy lisätoimenpiteitä, julkisen velan ei odoteta vakautuvan ilman uusia interventioita. Vuonna 2024 julkiset menot olivat 57,7 prosenttia suhteessa BKT:hen ja edelleen unionin suurimmat. Julkisen varainkäytön tehokkuuden parantaminen on ratkaisevan tärkeää, jotta julkiseen talouteen voidaan jälleen saada liikkumavaraa, mahdollistaa tarvittavat julkiset investoinnit ja hillitä väestön ikääntymiseen liittyviä menopaineita. Menokartoitukset voivat auttaa löytämään keinoja lisätä julkisten menojen vaikuttavuutta. Vuotuiset kohdennetut menokartoitukset on tarkoitus laatia ensimmäisen kerran vuonna 2026, ja ennen vuoden 2027 vaaleja on tarkoitus tehdä kokonaisvaltainen tarkastelu. Suomi hyötyisi siitä, että se jatkaisi säännöllisten ja yksityiskohtaisten menokartoitusten käytäntöä selkeine ja toteuttamiskelpoisine suosituksineen ja ottaisi niiden tulokset talousarviomenettelyssä järjestelmällisesti huomioon. Tämä on erityisen tärkeää sosiaaliturvajärjestelmän kohdalla: vuonna 2024 sen menot olivat 26 prosenttia suhteessa BKT:hen eli selvästi yli unionin keskiarvon, joka oli 19 prosenttia suhteessa BKT:hen. Suomen sosiaaliturvajärjestelmä on kattava mutta monimutkainen ja potentiaalisesti työntekoon kannustamaton. Vuodesta 2023 lähtien on hyväksytty useita uudistuksia, joilla yksinkertaistetaan järjestelmää, parannetaan sen tehokkuutta ja vahvistetaan työnteon kannustimia. Uudistuksiin kuuluvat yleistuen käyttöönotto ja toimeentulotuen kokonaisuudistus, joista kumpikin on tullut voimaan vuonna 2026. Vaikka näiden kahden uudistuksen odotetaan parantavan tehokkuutta ja työnteon kannustimia, niiden vaikutus julkisen talouden kestävyyteen on edelleen epävarma. Samaan aikaan köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen riski on kasvanut, ja vaikutustenarvioinnit osoittavat, että viimeaikaiset uudistukset näyttävät vaikuttaneen haavoittuvassa asemassa oleviin väestöryhmiin odotettua enemmän. Haavoittuvien väestöryhmien tarpeet ansaitsevat erityishuomion, kun varainkäytön tehokkuutta parannetaan.

(18) Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen, merkityksellinen ja oikea-aikainen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen unionin rahoitusvälineiden onnistuneeseen täytäntöönpanoon, myös eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä.

(19) Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR), oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (JTF) ja Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+) tuettavien koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpano on Suomessa maksujen osalta unionin keskiarvon yläpuolella, mutta hankkeiden valinta-aste jää unionin keskiarvon alapuolelle. On tärkeää pitää yllä nykytahtia ja varmistaa investointien nopea toteuttaminen samalla kun maksimoidaan investointien vaikutus kentällä. On olennaisen tärkeää varmistaa, että Suomen koheesiopolitiikan rahastojen väliarvioinnissaan yksilöimät uudet investoinnit, erityisesti ne, jotka liittyvät väliarviointiasetuksessa ([18]) määritettyihin viiteen painopisteeseen, toteutuvat nopeasti ja tuloksellisesti.

(20) Suomella on EU:n itäisellä ulkorajalla sijaitsevana jäsenvaltiona menopaineita, jotka liittyvät puolustukseen ja hybridiuhkien sietokykyyn, sekä erityisiä haasteita, jotka vaikuttavat taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen dynamiikkaan.

(21) Suomella on useita haasteita, jotka liittyvät kilpailukykyyn, vähähiilistämiseen, työllisyyteen ja sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistuksen toteutukseen.

([18]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2025/1914, annettu 18 päivänä syyskuuta 2025, asetusten (EU) 2021/1058 ja (EU) 2021/1056 muuttamisesta väliarvioinnin yhteydessä strategisiin haasteisiin vastaamiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta.

(22) Suomen innovointisuorituskyky on unionin vahvimpia, ja sitä tukevat korkeasti koulutettu väestö, laaja tieto- ja viestintätekniikan asiantuntijoiden reservi, digitaaliteknologian laajamittainen käyttö yrityksissä, vahva kansainvälinen tutkimusyhteistyö, pääomasijoitustoiminta ja dynaaminen startup-ekosysteemi erityisesti syväteknologian alalla. T&K-menot ovat edelleen lähentyneet kansallista tavoitetta, joka on 4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuoteen 2030 mennessä. Vahva innovointisuorituskyky ei kuitenkaan ole voimistanut tuottavuuden kasvua, joka on pysynyt heikkona siitä asti, kun elektroniikka-ala 2010-luvun alussa supistui. Jotta innovointi edistäisi kasvua tuloksellisemmin, tutkimustuloksia on tarpeen kaupallistaa ja levittää laajemmin koko talouteen. Elinkeinoelämän ja tiedemaailman välinen yhteistyö on tärkeä kanava innovaatioiden kaupallistamiselle. Yhteistyö innovaatiotoimintaa harjoittavien yritysten ja yliopistojen ja tutkimuslaitosten välillä on Suomessa vähentynyt, eikä yritysten rahoitus korkea-asteen koulutuksen T&K-toiminnalle ole kasvanut. Erityisesti pk-yritysten on vaikea tehdä yhteistyötä yliopistojen ja tutkimusorganisaatioiden kanssa ja hyödyntää siihen liittyviä rahoitusvälineitä. Myös tuki muulle innovoinnille kuin T&K:lle on heikentynyt, mikä voi haitata innovaatioiden käyttöönottoa markkinoilla. Vaikka yritysten ja tutkimusorganisaatioiden välisen yhteistyön rahoitusta on lisätty, elinkeinoelämän ja korkeakoulujen yhteisten hankkeiden lisääminen entisestään auttaisi vahvistamaan tietämyksen siirtoa. Parempi innovaatioiden kaupallistaminen edellyttää myös vahvempia yrittäjyystaitoja ja tukea tutkijoille. Vaikka Suomi on ottanut käyttöön yrittäjyyskoulutusta eri tasoilla, tutkijoiden yrittäjyysvalmiuksien vahvistamiseksi ei ole vielä kattavaa strategiaa. Kaiken kaikkiaan Suomi hyötyisi T&K-ekosysteemien menestymisen kannalta suotuisten olosuhteiden ylläpitämisestä, myös varmistamalla alueellisten ja paikallisten innovaatiostrategioiden strategisen käytön, samalla kun otetaan huomioon julkisen talouden rajallinen liikkumavara.

(23) Suomessa on dynaaminen startup-ekosysteemi. Vaikka riskipääomasijoitukset suhteessa BKT:hen ovat EU:n keskiarvoa suuremmat, skaalautuminen on yhä sitkeä haaste, koska kotimaiset rahastot ovat usein liian pieniä vetämään myöhempiä rahoituskierroksia tai tekemään sijoituksia niiden yhteydessä. Pankkilainoitusta on yleisesti saatavilla, mutta se ei ole oikea väline startup-yritysten laajentumisen rahoittamiseen. Tämän seurauksena innovatiivisilla yrityksillä – erityisesti pääomavaltaisilla aloilla toimivilla – voi olla vaikeuksia saada kasvurahoitusta ja ne voivat siirtyä ulkomaille tai hakea rahoitusta ulkomaisilta markkinoilta. Vaikka rahoituksen saanti on yleisesti ottaen riittävää ja valtion omistaman pääomasijoitusyhtiön Tesin äskettäinen strategiauudistus on muiden toimenpiteiden ohella auttanut korjaamaan puutteita suuremman mittakaavan rahoituksessa, lisätoimet ovat tarpeen, jotta huippuinnovaatioita tekeville yrityksille voidaan varmistaa riittävä pääomavirta. Skaalausrahoituksen saatavuuden laajentaminen tukisi yritysten kasvua, innovaatioiden levittämistä ja työpaikkojen luomista sekä vauhdittaisi kokonaistuottavuuden kasvua. Hyödyllisiä toimenpiteitä voisivat olla muun muassa sellaiset, joilla i) laajennetaan vähittäissijoittajien osallistumista kasvumarkkinoille esimerkiksi lisäämällä osakesäästötilien houkuttelevuutta ja joustavuutta kotitalouksien säästöjen kanavoimiseksi nopeasti kasvaviin yrityksiin; ii) sujuvoitetaan rajatylittäviä sijoitusmenettelyjä sijoittajien näkökulmasta; iii) otetaan käyttöön verokannustimia, jotka kohdennetaan scaleup-yrityksiin ja nopeasti kasvaviin yrityksiin tehtäviin sijoituksiin, uudistamalla riskipääoman verokohtelua; ja iv) uudistetaan listaamattomien yhtiöiden osinkoverotusta.

(24) Suomi on pieni avoin talous, jolla on taloudelliseen turvallisuuteen liittyviä haasteita erityisesti siksi, että se on riippuvainen globaaleista arvoketjuista. Kriittisten taloudellisten virtojen turvaamiseksi on tärkeää, että Suomi kehittää edelleen valmiuksiaan ehkäistä mahdollisia häiriöitä – ottaen huomioon myös kyber- ja hybridiulottuvuudet sekä talouden kannalta elintärkeän kriittisen infrastruktuurin – sekä reagoida ja sopeutua niihin. Suuri osa suomalaisista yrityksistä on kokenut tieto- ja viestintätekniikan turvallisuuspoikkeamia, joilla on ollut seurauksia. Lisäksi Itämeren alueen merenalaiseen kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuneet häiriöt osoittavat datan, kaasun ja sähkön kuljettamiseen tarkoitetun kriittisen infrastruktuurin haavoittuvuuden. Suomi hyötyisi strategisten arvoketjujen ja taloudellisten virtojen tukemisesta esimerkiksi toimenpiteillä, joilla suojellaan kriittistä infrastruktuuria ja ylläpidetään huipputason kyberturvallisuutta.

(25) Suomi on säätänyt laissa tavoitteekseen saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että nettohiilipäästöjen vähentämistä nopeutetaan. Suomi on toiminut määrätietoisesti energiantuotannon päästöjen vähentämiseksi, ja teollisuuden vähähiilistämisen nopeuttamiseksi on tehty merkittäviä investointeja.

(26) Jatkuvat toimet teollisuuden vähähiilistämiseksi ovat tärkeitä päästöjen vähentämisen lisäksi myös kilpailukykytekijänä. Puhdas teollinen kehitys on Suomessa tulevaisuuden liiketoimintamallin ytimessä. Sähkön hinnat ovat Suomessa unionin alhaisimmat, mikä on merkittävä etu teollisuudenaloille, jotka ovat jo luopuneet fossiilisten polttoaineiden käytöstä. Tämä kulkee käsi kädessä puhtaaseen teknologiaan ja kiertotalouteen tehtävien investointien lisäämisen kanssa. Suomi on edelläkävijä puhtaan teknologian, kuten maatuulivoiman, kestävien energiajärjestelmien, akkuinfrastruktuurin ja vihreän vedyn, kehittämisessä, mutta lisäinvestointeja tarvitaan, jotta teknologia voidaan kehittää markkinakelpoisiksi aloiksi, jotka tukevat Suomen taloutta tulevaisuudessa. Vähentääkseen riippuvuutta keskeisten materiaalien ja teollisuuden tuotantopanosten tuonnista Suomen on parannettava kiertomateriaalien käyttöastetta ja resurssituottavuutta, jotka kuuluvat edelleen unionin alhaisimpiin. Vihreän osaamisen saatavuuden varmistaminen on ratkaisevan tärkeää, jotta teollisuuden vihreää siirtymää voidaan tukea.

(27) Liikennesektorin rooli Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisessa on ratkaisevan tärkeä, kun otetaan huomioon, että mahdollisuudet päästöjen lisävähennyksiin ovat merkittävät. Jotta liikenteen vähähiilistämistä koskevat Suomen tavoitteet voidaan saavuttaa vuoteen 2030 mennessä, on tarpeen nopeuttaa investointeja muun muassa henkilöajoneuvokannan sähköistämiseen ja päästöttömään liikenteeseen, julkisen liikenteen yhteyksiin autoriippuvuuden vähentämiseksi ja pitkän matkan kuljetusten vähähiilistämiseen, minkä lisäksi tarvitaan uudistuksia, joilla luodaan lisäkannustimia tähän siirtymään. Tällaiset toimenpiteet voivat antaa Suomelle kilpailuedun ja tukea samalla liikenteen vähähiilistämistä sosiaalisesti oikeudenmukaisella ja osallistavalla tavalla.

(28) Metsiin kohdistuvien paineiden lisääntyminen ja ojitettujen turvemaiden päästöt myötävaikuttavat hiilinielujen rapautumiseen. Suomen metsät ovat perinteisesti olleet merkittävä hiilinielu, mutta viimeaikainen kehitys on pienentänyt nieluja huomattavasti. Metsien kasvun lisäämiseksi ja metsien resilienssin vahvistamiseksi on ehdotettu toimenpiteitä. Ne ovat kuitenkin laajuudeltaan rajallisia, ja niiden vaikutusta on odotettava pitkään. Metsien kasvua ja resilienssiä tarvitaan varmistamaan, että luonnolliset nielut kasvavat keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, jotta ne ovat yhteensopivia Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisen kanssa. Metsien kasvu on puunkorjuun lisäksi hidastunut myös metsien ikään ja ilmastonmuutokseen liittyvistä syistä, kuten kuivuuden ja historiallisen korkeiden lämpötilojen seurauksena. Lisäksi ennakoitujen nettopoistumien ja Suomen vuoden 2030 LULUCF-tavoitteen välinen ero on EU:n jäsenvaltioiden toiseksi suurin, vaikkakin kehitysarvioihin sisältyy runsaasti epävarmuutta. Hiilinielun parantaminen edellyttää, että kestäviä maanhoitokäytäntöjä vahvistetaan ja investointeja ilmastokestävyyteen lisätään. Tarvitaan määrätietoisia lisätoimia, jotta hiilinielua voidaan vahvistaa ja jotta Suomen hiilineutraaliustavoite on saavutettavissa.

(29) Vuonna 2025 työttömyysaste nousi 9,7 prosenttiin, mikä johtui osittain työvoimaosuuden kasvusta, ja työllisyysaste laski 76,3 prosenttiin. Pitkäaikaistyöttömyysaste, joka vuonna 2025 nousi 2,4 prosenttiin, ylittää unionin keskiarvon. Vuonna 2025 nuorisotyöttömyysaste oli 21,8 prosenttia eli huomattavasti EU:n keskiarvoa korkeampi, ja työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten osuus kasvoi 11,0 prosenttiin. Suomi on ottanut käyttöön useita toimenpiteitä työvoiman aktivoimiseksi, mukaan lukien sosiaaliturvajärjestelmän uudistus ja kunnallisten työllisyysalueiden perustaminen. Kansalliset tilastot osoittavat kuitenkin, että osallistuminen aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteisiin on vähentynyt vuodesta 2022 ([19]). Kunnille aiheutuu suuria kustannuksia työttömyysetuusmaksuista ja julkisten työvoimapalvelujen tarjoamisesta molempien kysynnän ollessa poikkeuksellisen suurta laskusuhdanteen aikana. Toimet, joilla parannetaan aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteiden kohdentamista väestöryhmiin, jotka tarvitsevat palveluja muita enemmän, kuten nuoriin ja pitkäaikaistyöttömiin, auttaisivat parantamaan varainkäytön tehokkuutta ja tässä poikkeuksellisessa työmarkkinatilanteessa tukemaan paremmin siirtymistä työelämään.

(30) Koska inhimillisellä pääomalla on ratkaiseva rooli unionin kilpailukyvyn ja strategisen riippumattomuuden parantamisessa, neuvosto suositti vuonna 2026, että jäsenvaltiot toteuttavat toimia, joilla vastataan kiireellisesti inhimilliseen pääomaan liittyviin, kilpailukykyä haittaaviin rakenteellisiin haasteisiin osaamisen ja koulutuksen osa-alueilla. Suomelle osoitetuilla vuoden 2026 maakohtaisilla suosituksilla voidaan myötävaikuttaa inhimillistä pääomaa unionissa koskevan neuvoston suosituksen noudattamiseen.

([19]) Osallistumisen lasku saattaa olla yliarvioitu, koska ainoastaan lakisääteisiä työvoimapalveluja seurataan ja arvioidaan kansallisesti. Kunnat tarjoavat myös muita kuin lakisääteisiä palveluja, joita ei valvota kansallisesti.

(31) Osaavien työntekijöiden tarjonnan lisääminen muun muassa virallisen koulutuksen ja aikuisten täydennys- ja uudelleenkoulutuksen avulla hyödyttäisi Suomen tuottavuutta, kilpailukykyä ja talouskasvua. Vuonna 2025 korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus laski Suomessa 38,2 prosenttiin. Osuus on unionin 44,8 prosentin keskiarvon alapuolella ja selvästi jäljessä Suomen tavoitteesta nostaa osuus 50 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Samaan aikaan enintään ylemmän perusasteen koulutuksen saaneiden työttömyysaste nousi 22,9 prosenttiin, mikä korostaa, että osaamisvaje on vakava este työllistymiselle. Huolimatta siitä, että opiskelijamäärä on luonnontieteiden, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan opintoaloilla suuri, useissa korkean osaamistason ammateissa ilmenee edelleen työvoimapulaa. Jotta osaamisvaje voidaan pitkällä aikavälillä korjata, on ratkaisevan tärkeää laajentaa korkea-asteen koulutuksen tarjontaa niin, että se kytkeytyy tiiviisti työmarkkinoiden kysyntään, ja kasvattaa korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden määrää.

(32) Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus, jolla otettiin vuoden 2023 alussa käyttöön uusi palvelutuotantojärjestelmä, on hidastanut kustannusten kasvua ja parantanut perusterveydenhuollon yhdenvertaista saatavuutta. Hyvinvointialueiden välillä on kuitenkin edelleen eroja rahoituksen kestävyydessä ja palvelutuotannossa. Omaan ilmoitukseen perustuvat täyttämättömät hoitotarpeet ovat edelleen unionin suurimpien joukossa. Samaan aikaan väestön ikääntyminen asettaa haasteita Suomen sosiaali- ja terveyspalveluiden ja vanhustenhoidon kantokyvylle ja rahoituksen kestävyydelle. Vahvistamalla sosiaali- ja terveyspalvelujen ohjausta ja hyvinvointialueiden rahoitusmallia, yhdentämällä erilaiset tietojärjestelmät ja hyödyntämällä dataa ja tekoälyä voitaisiin tukea pyrkimyksiä vastata täyttämättömiin hoitotarpeisiin, pienentää eroja ja edelleen vähentää palvelutuotantojärjestelmän tehottomuutta. Näihin haasteisiin vastaaminen auttaisi myös tukemaan ylöspäin tapahtuvaa sosiaalista lähentymistä komission yksiköiden sosiaalisen lähentymisen kehyksestä tekemän toisen vaiheen maa-analyysin ([20]) mukaisesti.

(33) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto suositti vuonna 2026, että euroalueen jäsenvaltiot toteuttavat – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa kautta – toimia vuonna 2026 annetun, euroalueen talouspolitiikkaa koskevan suosituksen noudattamiseksi. Suomelle annettava suositus 1 auttaa noudattamaan ensimmäistä, toista, kolmatta ja viidettä euroalueen suositusta, suositus 2 auttaa noudattamaan neljättä euroalueen talouspolitiikkaa koskevaa suositusta, suositukset 3 ja 4 auttavat noudattamaan seitsemättä euroalueen suositusta ja suositus 5 auttaa noudattamaan viidettä euroalueen suositusta,

SUOSITTAA, että Suomi toteuttaa vuosina 2026 ja 2027 toimia, joilla se

1. pitäytyy neuvoston 20 päivänä tammikuuta 2026 liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi suosittamissa nettomenojen enimmäiskasvuprosenteissa, mutta hyödyntää joustoa, joka on neuvoston aktivoiman kansallisen poikkeuslausekkeen nojalla sallittu; lisää yleisiä puolustus- ja turvallisuusmenoja sekä puolustusvalmiutta ja varmistaa samalla velkakestävyyden ja varainkäytön tehokkuuden sekä mukauttaa talousarviota asteittain rakenteellisesti suurempien puolustusmenojen ylläpitämiseksi; varmistaa, että toimenpiteet, joita toteutetaan kriisin aiheuttaman energian hintojen nousun vaikutusten lieventämiseksi, ovat väliaikaisia, haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien suojelemiseen tai energiaintensiivisten yritysten tarpeisiin kohdennettuja sekä energiansäästökannustimet säilyttäviä, ja että niistä julkiselle taloudelle aiheutuvat kustannukset ovat sopusoinnussa unionin finanssipolitiikan kehyksen puitteissa tehtyjen sitoumusten kanssa; jatkaa neuvoston 21. tammikuuta 2025 suosittaman pidennetyn sopeutuskauden perustana olevan uudistusten ja investointien kokonaisuuden toteuttamista; parantaa julkisen varainkäytön tehokkuutta toteuttamalla säännöllisiä ja yksityiskohtaisia menokartoituksia, joissa eritellään konkreettisia toimia talousarviomenettelyssä harkittaviksi ja joihin sisältyy sosiaaliturvajärjestelmän uudelleentarkasteluja, joilla tuetaan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä, samalla kun vastataan haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien tarpeisiin;

2. varmistaa elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa toteutettujen uudistusten ja investointien jatkuvuuden; pitää yllä koheesiopolitiikan ohjelmien toteuttamisvauhtia ja tarvittaessa hyödyntää varojen uudelleenkohdentamista väliarvioinnin yhteydessä sovittuihin strategisiin painopisteisiin sekä joustomahdollisuuksia, joita koheesiopolitiikan säännöstö tarjoaa; vastaa sosioekonomiseen kehitykseen, turvallisuuteen ja siviilivalmiuteen liittyviin ainutlaatuisiin haasteisiin, jotka vaikuttavat erityisesti unionin itäisellä ulkorajalla sijaitseviin alueisiin, myös tarpeeseen investoida kaksikäyttöinfrastruktuuriin.

([20]) SWD(2026) 122 – Toisen vaiheen maa-analyysi sosiaalisesta lähentymisestä sosiaalisen lähentymisen kehyksen mukaisesti, 2026.

3. tukee T&K-ekosysteemiä ja parantaa innovaatioiden kaupallistamista i) tehostamalla yritysten ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä elinkeinoelämän ja korkeakoulujen yhteisillä hankkeilla ja ii) parantamalla tutkijoiden yrittäjyystaitoja ja tukemista; laajentaa innovatiivisten startup-yritysten ja nopeasti kasvavien yritysten mahdollisuuksia skaalausrahoituksen saantiin ja vahvistaa oman pääoman ehtoisen rahoituksen ekosysteemiä; vahvistaa taloudellista turvallisuutta, myös kriittisen infrastruktuurin ja kyberturvallisuuden osalta;

4. vähentää hiilipäästöjä edistämällä julkisia ja yksityisiä investointeja teollisuuden ja liikenteen vähähiilistämiseen (myös sähköistämisen avulla), puhtaaseen teknologiaan ja kiertotalousratkaisuihin sekä vahvistamalla maa- ja metsävarojen kestävää käyttöä;

5. parantaa aktiivisen työvoimapolitiikan kohdentamista; puuttuu osaamisvajeeseen ja osaamisen kohtaanto-ongelmiin työvoiman uudelleen- ja täydennyskoulutuksella ja laajentamalla sellaiseen osaamiseen tähtäävää korkea-asteen koulutuksen tarjontaa, jolle työmarkkinoilla on eniten kysyntää; jatkaa sosiaali- ja terveyspalvelujen tehokkuuden parantamista pyrkien samalla parantamaan palvelujen saatavuutta, vanhustenhoito mukaan lukien.

Tehty Brysselissä 10 päivänä heinäkuuta 2026.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

S. HARRIS